

కృష్ణ శతకము

(టీకా తాత్పర్య సహితము.)

Publishers:

Sita Ram & Co.,

Educational Publishers & Book-sellers, etc.

TENALI.

All rights reserved

[Price 0-2-0]

కృష్ణ శతకము.

శ్రీకాతాత్పర్యసహితము.

(పండితపరిశోధితము).

పబ్లిషర్లు:—

స్రీతారాం అంబేద్కర్.

పబ్లిషర్లు, బుక్స్ సెల్లర్లు,

తెనాలి.

1000 ప్రతులు.

రూపముద్రాక్షరశాల, తెనాలి.

Copy right Registered]

[Price As. 2

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మ తేనమః

కృష్ణ శతకము.

క॥ శ్రీరక్తిజీత కేశవ

నారద సంగీతలోల • నగధరశౌరీ

ద్వారకనిలయ జనార్దన

కారుణ్యముతోడ మమ్ము • గావుముకృష్ణా. 1

అర్థము—శ్రీరక్తిజీత=రక్తిజీదేనికి భర్తయైనవాడా; కేశవ=కేశవా
నారద=నారదునియొక్క, సంగీత=సంగీతమునందు; లోల=మునిగియుండు
వాడా; నగధర=కొండను చేతియందు దాల్చినవాడా; శౌరీ=విష్ణు
యూర్తీ; ద్వారకనిలయ=ద్వారకాపురమునందు వసించువాడా; జనార్దన=
జనార్దనుడా; కారుణ్యముతోడ=దయతోడ; మమ్ము=మము; కావుము=
క్షీంపుము; కృష్ణా

తాత్పర్యము—రక్తిజీతి భర్తవు, కేశవుడవు, నారదుని సంగీతము
నందు మునిగి యుండువాడవును, ద్వారకయందు వాడవును, జనార్ద
నుడవును అగు, ఓ కృష్ణ! నీవుమమ్ము దయతోరక్షింపుము.

క॥ నీవే తల్లివి దండ్రువి

నీవేనాతోడుసిడ • నీవేసఖుడా

నీవేగురుడవు దైవము

నీవేనాపతియు గతియు • నిజముగకృష్ణా. 2

తా—ఓకృష్ణా! నాకు నివే శండ్రివి, తల్లివి, తోడునీడ, మిత్రుఁ
డవు, గురుఁడవు, దైవము, అధిపతివి, చిక్కునై యున్నావు.

క॥ నారాయణ పరమేశ్వర

ధారాధర నీలదేహ • దానవవైరీ

క్షీరాబ్ధి శయనయదుకుల

వీరాననుఁగావు కరుణ • వెలయఁగకృష్ణా. 3

అ—నారాయణ = నారాయణా; పరమేశ్వర = పరమేశ్వరుఁడా;
ధారాధర = మేఘమువంటి; నీల = నల్లనైన; దేహ = దేహముగలవాఁడా;
దానవ = రాక్షసులకు; వైరీ = విరోధివైనవాఁడా; క్షీరాబ్ధి = పాలసముద్రము
నందు; శయనా = స్వలింగమువాఁడా; యదుకుల = యాదవులమునందు;
వీరా = వీరుఁడా; నను; కావుము = రక్షింపుము; కరుణవెలయఁగ = దయతోడ
కృష్ణా!

తా—ఓనారాయణా! పరమేశ్వరా! మేఘమువలెనల్లనైన శరీర
రముగలవాఁడా! రాక్షసులకు పగవాఁడా! పాలసముద్రమున శయనించు
వాఁడా! యదుకులమునందు వీరుడా! నన్ను దయతోరక్షింపుము.

క॥ హరియను రెండక్షరములు

హరియించును పాతకముల • సంబుజనాభా

హరి నీనామమహత్త్వము

హరిహరి బొగడంగవశమె • హరిశ్రీ కృష్ణా. 4

అ॥ హరియను రెండక్షరములు = హరియను పదములోనున్న రెండ
క్షరములు; హరియించును = పోగొట్టును; పాతకముల = పాపములను; సంబు
జనాభా = బొడ్డుకందువదృఢముగలవాఁడా; హరి; నీనామ = నీపేరుయొక్క;
మహత్త్వము = మహిమ; హరిహరి; బొగడంగ = నుతింప; వశమా = శక్యమా;
హరిశ్రీ కృష్ణా.

తా—ఓహరి! నీపేరునందున్న రెండక్షరములు స్మరించినచో బాపములు పోవును. నీనామము యొక్క మహిమపొగడుటకు నాకు శక్యమగునా!

క॥ క్రూరాత్ముఁ డజామిభుఁడు

నారాయణ యనుచు నాత్మ • నందను బిలువ

న్నేరీతి నేలుకొంటివి

యేరీసీపాటివేల్పు • లెందున కృష్ణా.

5

అ—క్రూరాత్ముఁడు=క్రూరబుద్ధిగల; అజామిభుఁడు=అజామిభుఁడను వాఁడు; నారాయణ యనుచు = నారాయణాయని; అత్మనందను=తనకుమారుని; పిలువ=పిలువగా; ఏరీతి = ఏవిధముగా; ఏలుకొంటివి=రక్షించితివి; ఏరీ=ఎవ్వరన్నార, నీపాటి=నీకుసమానమైన; వేల్పులు=దైతములు; ఎందున=ఎక్కడనైనా; కృష్ణా!

తా—అజామిభుఁడు క్రూరుడనియైనను తలచక, తన కొడుకునకు నారాయణాయని నీపేరుపెట్టుకొని పిలిచిన మాత్రమున రక్షించితివి, కృష్ణా! ఏకుసరియైన దైతమెవ్వఁడును లేడు.

క॥ చిలుకల కొలికియు ముద్దుల

చిలుకను శ్రీరామ యనుచు • శ్రీపతిపేరం

బిలిచిన మోక్షము నిచ్చితి

వలరగ మిముదలచు జనుల • కరుదా కృష్ణా. 6

అ—చిలుకల కొలికియు=ఒకశ్రీ; ముద్దుల చిలుకను=తాను ముద్దుగా పెంచిన చిలుకను; శ్రీరామయనుచు = శ్రీరామాయని, శ్రీపతిపేరం=విష్ణుమూర్తిపేర; పిలిచిన=పిలువగా; మోక్షము; ఇచ్చితివి; అలరగ=ఒప్పుగా; మిము=మిమ్మును; తలచు=స్మరించు; జనులకు; కరుదా=కొంతయొందునా; కృష్ణా!

తా—కృష్ణ! తాను పెంచినచిలుకను శ్రీరామాయని యొక స్త్రీ పిలిచినంతమాత్రమున నా మెకు ముక్తి నిచ్చితివి. నిన్ను గొలిచిన వారికేవిధమైన కొంతయు నుండదుకదా!

క॥ అక్రూరపెరిద మాధవ

చక్రాయుధ ఖడ్గపాణి • శౌరిముకుందా

శక్రాది దివిజసన్నత

శుక్రాచ్చితనన్ను గరుణ • చూడుము కృష్ణా. 7

అ—అక్రూర=అక్రూరవి; పెరిద=రక్షించినవాడా; మాధవ=అష్టదేవికిభర్తయైనవాడా; చక్రాయుధ = చక్రము వాయుధముగా గలిగినవాడా; ఖడ్గపాణి=హస్తమునగత్తి గలిగినవాడా; శౌరి; ముకుందా=ఈరెండు పదములును విష్ణుమూర్తికి నామములై యున్నవి; శక్రాది=ఇంద్రుఁడు మొదలైన; దివిజ=దేవతలచేత; సన్నత=పొగడబడెనువాడా; శుక్రాచ్చిత=శుక్రనిచేత పూజింపబడువాడా; నను; గరుణ=కృపతోడ; చూడుము. కృష్ణ!

తా—అక్రూరుని రక్షించిన వాడవును అష్టదేవి భర్తయైనవాడవును చక్రాయుధుడవును, ఖడ్గపాణివి, ఇంద్రుని దేవతలచే సన్నతంపబడెను వాడవును, శుక్రనిచే పూజింపబడు వాడవును నైన; ఓకృష్ణ! కృపతోచూడుము.

త॥ నందుని ముద్దుల పట్టిని

మందరగిరి ధరుఁహరిని • మాధవు విష్ణు

సుందరరూపుని మునిగణ

పందితుమిమా దలతుభక్త • వత్సల కృష్ణా. 8

అ—నందుని=నందునియొక్క; ముద్దులపట్టిని=ముద్దులకొడుకును; మందరగిరి= మందరపర్వతమును, ధరుని = దాల్చినవానిని; హరిని = హరిని; మాధవు= శ్రీపతిని; విష్ణుక=వారాహుని; మందరరూపుని=అందమైనరూపము గల వానిని; మునిగణ=మునిబృందముచేత; నందితు=స్తోత్రముచేయబడువానిని; మిము=మిమ్ము తలతు=స్మరించెదను; భక్తవత్సల=భక్తులయందు దయగల వాడా; కృష్ణా—

తా|| భక్తులయందు దయగల యో కృష్ణా! నందుని ముద్దుకొడుకు వును, మందర మెత్తినవాడవును, లక్ష్మీదేవికి మగఁడవును, అందమైన రూపముగలవాడవును, మునులచే స్తోత్రముచేయబడువాడవును - నగు నిన్ను స్మరించెదను.

క|| ఓకారుణ్య పయోనిధి

నాకాధారంబవగుచు • నయముగబ్రోవ

న్నాకేల యితర చింతలు

నాకాధిపవినుతలోక • నాయక కృష్ణా.

అ|| ఓకారుణ్య (దయకు) పయోనిధి = దయకు సముద్రమునంటి వాడా; నాకు=నాకు; ఆధారంబవగుచు(ఆధారంబవు + అగుచు)=ద్వికై; నయముగ=బాగుగా; బ్రోవక = బ్రోచుచుండగా; నాకు=నాకు; ఏల= ఎందుకు; ఇతరచింతలు=తక్కిన ఆలోచనలు; నాకాధిప=నాకలోకమునకు రాజైన యింద్రునిచేత; వినుత=పొగడబడెడు; లోకనాయక=సర్వ లోక ములకు నాయకుడైనవాడా; కృష్ణా—

తా|| ఇంద్రునిచేత పొగడబడు లోకనాయకుండవగు నో కృష్ణా! ఓ దయా సముద్రుడా నివు నాకుద్వికై నన్న రక్షించుచుండగా, నితర చింత లెందుకో?

క॥ వేదంబులు గననేరని

యాదివరబ్రహ్మమూర్తి • యనఘ మురారీ

నాదిక్కు జూచి గావుము

నీ దిక్కే నమ్మినాడ • నిజముగ కృష్ణా 10

అ॥ వేదంబులు=వేదకాస్త్రములు ; కననేరని=చూడజాలని ; అది పరబ్రహ్మమూర్తి=పనుస్తదేవతలకును మొదటివేల్పయినవాడా; అనఘ=గొప్పవాడా; మురారీ=(ముర + అరి)=మొరుడను రాక్షసునకుబగవాడా; నాదిక్కుజూచి=నన్నుజూచి; గావుము=రక్షింపుము; నీదిక్కే=నాకు నీచే దిక్కని; నమ్మినాడ; నిజముగ=సత్యముగ; కృష్ణా—

తా॥ వేదములైనను చూడజాలని యాదిదేవుడవైన యొకృష్ణా! నీవేదిక్కిని నిజముగా నమ్మియున్న నన్ను రక్షింపుము

క॥ పదునాలుగు భువనంబులు

కుదురుగ నీ కుక్షినిల్పు • కొననేర్పరివై

విదితంబుగ యా దేవకి

యుదరములో నెట్టులొదిగి • యుంటివి కృష్ణా 11

అ॥ పదునాలుగు భువనంబులు=పదునాలుగు లోకములు; కుదురుగ; నీకుక్షి=నికడుపునందు; నిల్పుకొన=దాచుటకు; నేర్పరివై=సమర్థుండవై యుండియు; విదితముగ=రాగుగ; ఆదేవకి=(నీకు) తల్లియైన యాదేవకి; యుదరములో=నికడుపులో; ఎట్టులు=ఎట్లు; యొదిగియుంటివి=అడగియుంటివి; కృష్ణా—

తా॥ కృష్ణా! పదునాల్గు లోకములు నీకుక్షియందు నిలిపిన నీవు దేవకి గర్భమున నెట్లొదిగియుంటివి?

క॥ అప్రమిరోహిణి ప్రాద్దున

యప్రమ గర్భమునబుట్టి • యాదేవకికిం

దుష్టునికంసు వధింపవె

సృష్టి ప్రతిపాలనంబు నేయఁగకృష్టా. 12

అ—అష్టమి = అష్టమి దినమున; రోహిణిప్రాద్ధున = రోహిణి నక్షత్రమున; అష్టమి గర్భమాన = ఎనిమిదవ చూలున; పుట్టి = జనించి; అదేవకిం— అదేవకిదేవికి; దష్టని = గురాత్ముని; కంసు = కంసుడను రాక్షసుని; వధింపవె = చంపవె; సృష్టి = ప్రపంచము; ప్రతిపాలనంబు = పరిపాలనము; నేయఁగ = చేయుటకు; కృష్టా.

తా—కృష్టా అష్టమిదిన రోహిణి నక్షత్రమున ఎనిమిదవ గర్భమాన దేవకి బుట్టి ప్రపంచము పరిపాలించుటకు కంసుని జంపిరివి కదా !

క॥ అ॥ జగన్నాథుని రే

పల్లియ క్రీడార్థమయ్యె ♦ పరమాత్మునకు

గొల్లసతి యాయశోదయు

తల్లియునై చన్ముగుడిపె ♦ దనరగకృష్టా. 13

అ—అల్ల = ఆ; జగన్నాథుని = రోకనాయకని; రేపల్లియ = రేపల్లె; క్రీడార్థమయ్యె = ఆడుకొనుటకు దగినదయ్యె; పరమాత్మునకు = పరమాత్ముడయిన కృష్ణునకు; గొల్లసతి = గొల్లవానిభార్య; ఆయశోదయ = ఆయశోద; తల్లియునై = తల్లియై; చన్ముగుడిపె = పాలనిచ్చెను; కృష్టా! దనరగ = ఒప్పుగా.

తా—కృష్టా! పరమాత్ముడైననీకురేపల్లెక్రీడాప్రదేశమయ్యె. గొల్ల సతితల్లియయ్యెను.

క॥ అ॥ డెలు గజ్జెలు మ్రోయగ

చిందులు ద్రొక్కుచును వేడ్క- ♦ చెలువారంగా

సందునిసతి యాగోపిక

ముందరనాడుదువు మిగుల ♦ మురియుచుకృష్టా 14

అ—అందెలు; గజ్జెలు; మోయగ = ధ్వనియాయ; చిందులుదొక్కుచు = గంతులువేయుచు; బెడ్క = సంతోషము; చెలువారంగా = కలుగునట్లు; నందుని = నందునియొక్క; సతి = భార్యయైన; ఆగోపిక; ముందగ; నాడుదవు; మిగుల = విక్కిలి; మరియుచు = నవ్వుచు; కృష్ణా

తా—కృష్ణా! నీవుఅందెలను గజ్జెలను చప్పడగునట్లు అనందుని భార్యయైన గోపికకు సంతోషము గలుగునట్లు నవ్వుచుగంతులువేయుచు నాడుచువుకదా.

క॥ పారిచందనంబు మేనున

కరిమొప్పెడు హస్తములను • కంకణరవముక

యురమున రత్నము మెరయుగ

బరగినచో నీదుబాల్య • వయసది కృష్ణా. 15

అ—పారిచందనము = గంధము; మేనున = శరీరమున; కరిమొప్పెడు = కోరికనించెడు; హస్తములను = చేతులను; కంకణరవముక = కంకణముల ధ్వనియు; ఉరమున = వక్షమున; రత్నము; మెరయుగ = ప్రకాశింపగా; పరగినచో = యొప్పినదికదా; నీదు = నీయొక్క; బాల్యవయసది; (బాల్య + వయసు + అది) చిన్నతనము.

తా—కృష్ణా! చిన్నతనమున నీశరీరము గంధముచేతను, హస్తములు కంకణములచేతను, వక్షమురత్నముచేతను ప్రకాశించినదికదా.

క॥ పాణితలంబున వెన్నయు

వేణీమూలంబునందు • వెలియగపింఛం

బాణీముత్యము ముక్కున

నాణీమూగదాల్పులోక • నాథుడకృష్ణా 16

అ—పాణితలంబున = చేతియందు; వెన్నయు; వేణీమూలంబున = జడమును, దుభాగమున; వెలియగ = యొప్పుగ; పింఛంబు = పింఛమును; ఆణి

ముత్యము = మంచిముత్యము; ముక్కున; నాణెముగా = బాగుగా; దాల్చుకా
ధరించు; లోకనాథుడ = లోకమునకుగ ర్తవు; కృష్ణా,

తా—కృష్ణా' నీవు చేతియందు వెన్నయు, వేణియందుపింఛమును,
ముక్కునమంచిముత్యమునుదాల్చు లోకనాయకుడవు.

క॥ మడుగుకుజని కాళింగుని

పడగలపై భరతశాస్త్రు • పద్ధతినెలయుం

గడువేడుకతో నాడెడు

నడుగులు నే మదినిదలతు • నచ్యుతకృష్ణా. 17

అ. మడుగుకు = చెఱువునకు; జని = వెళ్లి; కాళింగుని = కాళీ
యుడను పేరుగలనర్పముయొక్క; పడగలపై = ఘణములపైన; భరతశా
స్త్రుపద్ధతి = నాట్యశాస్త్రమునజెప్పబడిన విధమున; నెలయుం = యొప్పు
గా; కడు = మిక్కిలి; వేడుకతో = సంతోషముతో; నాడెడు; నడుగు
లు = పదములు; నే = నేను; మదిని = మనస్సున; దలతు; అచ్యుత =
(విఘ్నమూర్తికిపేరు) కృష్ణా

తా॥ కృష్ణా! మడుగునందు కాళీయుని శిరముపై నాట్యమునల్పిన
నీయడుగుల నేనుదలంతును.

క॥ బృందావనమున బ్రహ్మ

నందార్భకమూర్తి వేణు • నాదమునీవుకా

మందారమూలమున గో

విందాపూరింతువార వేడుక కృష్ణా. 18

అ. బృందావనమున = బృందావనములో; బ్రహ్మనందార్భకమూర్తి -
ఎప్పుడును నానందముతోనుండు బాలుడా; వేణునాదము = మురళీరవము;
నీవుకా = నీవు; మందారమూలమున = మందారవృక్షమునొద్ద; గోవిం

దా + ; పూరింతువు = చెయుదువు; ఔర; వేడుక = సంతోషముతో; కృష్ణ

తా|| కృష్ణ! బృందావనములో మంచారవృక్షమునొద్ద, బ్రహ్మానందమూర్తివైన నీవువేణునాదము నేయుచువు.

కి|| వారిజనేత్రలు యమునా

వారిని జలకంబులాడ • వచ్చిననీవు

చీరలుఁముచ్చిలి యిచ్చితి

నేరుపురా యిదియునీకు • నిజముగకృష్ణా 19

అ. వారిజనేత్రలు = పద్మములపంటి కన్నులుగలస్త్రీలు; యమున = యమునయందలి; వారిని = నీటిలో; జలకంబులు = స్నానములు; అడ = నేయుటకు; వచ్చి = రాగా; నీవు = నీవు; చీరలు = కోకలు; ముచ్చిలి = దొంగిలించి; యిచ్చితి = యిచ్చినాడవు; నేరుపురా; యిదియు; నీకు; నిజముగ = నిత్యముగ; కృష్ణా.

తా|| కృష్ణ! యమునలో జలకములాడవచ్చినకాంతల చీరలదొంగిలించువల వారికిచ్చితివి ఇదియేనా నీనేరుపు.

క|| దేవేంద్రుడలుక తోడను

నావిరిగారాశ్చవాన • వడిగురియింపం

గోవర్ధన గిరియైత్తితి

గోవుల గోపకులగాచు • కొఱకై కృష్ణా. 20

అ— దేవేంద్రుడు = ఇంద్రుడు (దేవతలకు అధిపతి); అలుక తోడను = కోపముతో; నావిరిగా = దట్టముగా; రాశ్చవాన = పాపాణానము గురియింపం = గురిపింపగా; గోవర్ధనగిరి = గోవర్ధనపర్వతియు; యైత్తితి = యైత్తి నాడవు; గోవుల = గోపకుల = గొల్లవాండ్రు; గాచుకొరకై = రక్షించుటకై; కృష్ణా—

తా—కృష్ణ! ఇంద్రుడు రాశ్వవానగురిపింపగా గోవులను గోపకులను రక్షించుటకు గోవర్ధనపర్వత మెత్తితివికదా.

క॥ అండజవాహన విను బ్ర

హ్మండంబుల బంతులాట • యాడెడు నీవుం

కొండల నెత్తితివందురు

కొండికపనిగాక దొడ్డ • కొండా కృష్ణా. 21

అ—అండజవాహన=(అండజము అనగా పక్షి) = పక్షివాహనము గావలవాడా; విను—; బహ్మండంబుల=సకలలోకముల; బంతులాట—; ఆడెడు; (అనగా లోకములన్నియు బంతులుగాజేసి) నీవుం = నీవు; కొండల=గిరులను; ఎత్తితివి=ఎత్తినాడని; అందురు=చెప్పుదురు; కొండికపనిగాక=కొంచుముపనిగాక; దొడ్డ=గొప్ప; కొండా—కృష్ణా—

తా—లోకములన్నియు బంతులాడునీవు కొండనెత్తితిని చెప్పుట యదియెంత గొప్పకార్యము—

క॥ హంసా లంబితకుండల

కంసాంతక నీవుద్వార • కాపురిలోనక

సంసారి రీతినుండి వ్ర

శంసార్లుండ నైతివహనా • జగతినికృష్ణా. 22

అ—హంసాలంబితకుండల=రత్నకుండలములచే బ్రకాశించువాడా; కంసాంతక=కంసుని చంపినవాడా; నీవు—ద్వారకాపురిలోనక=ద్వారకా పట్టణములో; సంసారి = సామాన్య గృహస్థుని; రీతి=వలె; నుండి—; (ప్రశంసార్లుండనైతివి ప్రశంస + అర్హుడవు + వితివి) = అందఱచేబాగడబడినవాడనైతివి; అనగా— జగతిని=లోకమున; కృష్ణా.

తా— కృష్ణ! రత్నకుండలములచే బ్రకాశించు వాడా! కంసుని చంపినవాడా! నీవు ద్వారకలో సామాన్య గృహస్థునివలెనుండి యందఱచే బాగడబడితివి కదా.

క॥ పదియాలు వేల నూర్వరు
 సుతలు నెనమడు నీకు • సాపుగభార్య
 బిడ్డలెంబుగ బహురూపుని
 పదలక భోగించుదైత్య • వైరివి కృష్ణా. 23

అ—పదియాలు వేల నూర్వరు = పదియాలు వేలపైన నొకనూరు ;
 సుతలు = స్త్రీలు ; నెనమడు = ఎనిమిదిమంది ; నీకు ; సాపుగ = బాగుగ ;
 భార్య = భార్యలు ; బిడ్డలెంబుగ = ప్రకాశమానముగ ; బహురూపుల = అనేక
 వేదములతో ; పదలక = విడువక ; భోగించు = సుఖించు ; దైత్యవైరివి = రాక్ష
 సులవిరోధివి ; కృష్ణా—

తా—కృష్ణా! నీవు పదియాలు వేల నూర్వరు కాంతలను—వివాహ
 మాడిన యెనమడుగురు భార్యలగు బిడ్డలుండి వారిలో బహురూపముల
 పరిణమించుదువు—

క॥ అంగన పనువున ధోవతి

కొంగున నటుకులను ముడుచు • కొనినచ్చిన యా
 సంగతివిని దయనొసగితి

రంగున సంపదలు లోక • రక్షక కృష్ణా. 24

అ—అంగన = భార్య ; పనువున = పంపగా ; ధోవతి = బట్ట ; కొంగున =
 చెంగున ; అటుకులను ; ముడుచుకొని = ముడివేసికొని ; వచ్చిన—అసంగతి =
 అబాడ ; విని = ఎఱిగి ; దయ = కృపతో ; నొసగితి = ఇచ్చితివి ; రంగున =
 బాగుగ ; సంపదలు = భాగ్యములు ; లోకరక్షక = లోకములరక్షించువాడా ;
 కృష్ణా—

తా—లోకరక్షకుడవైన కృష్ణా! కుచేలుడు భార్యపంపగా తన
 యుత్తరీయమున నటుకులు మాటుగట్టుకొని తెచ్చెనని యెఱింగి యాతనికి
 బహుసంపద లిచ్చితివి—

క॥ హా వసుదేవ కుమారక

కావుము నామానమనుచు • కామినివేడ

న్నాననజాక్షికి నిచ్చితి

శ్రీనర యక్షయమటంచు • చీరలు కృష్ణా. 25

అ—హా వసుదేవ కుమారక = ఓవసుదేవుని పుత్రుడా; కావుము = రక్షింపుము; నా=నాయొక్క; మానము=సాంప్రద్యము; అనుచు = అని; కామిని=శ్రీయైన ద్రాపది; వేడక=పాక్షికంపగా; అననజాక్షికి=అమెకు; ఇచ్చితి=ఇచ్చితివి; శ్రీనర = లక్ష్మీనాథ; అక్షయమటంచు = తలుగవనుచు; చీరలు=కోకలు; కృష్ణా.

తా—కృష్ణా ! నామానము గాపాడుమని ద్రాపదివేడగా నామెకు అక్షయమగు విలువలిచ్చి రక్షించితివి.

క॥ శుభ్రమగు పాంచజన్యము

అభ్రంకవపగిది మ్రోవ • నాహవభూమిక

విభ్రమలగు దనుజసుతా

గర్భంబులు బగులజేయు • ఘనుడవు కృష్ణా. 26

అ—శుభ్రమగు=మంచిదైన; పాంచజన్యము=శ్రీకృష్ణుడు ధరించు శంఖమునకు పేరు; అభ్రంకవ=మేఘము; పగిది=వలె; మ్రోవ= ధ్వనియాయగా; అనావభూమిక = యుద్ధభూమిని; విభ్రమలగు=తెల్లబోయిచూచుచు; దనుజసుతా=దైత్యసంతతియొక్క; గర్భంబులు=కడుపులు; పగులజేయు; ఘనుడవు=గొప్పవాడవు; కృష్ణా.

తా—కృష్ణా ! యుద్ధభూమిలో నీ పాంచజన్య రథముచేతనే దనుజుల గర్భములు పగుల జేయుదువు.

క॥ జయమును విజయున కియ్యవె

హయముల ములుకోలమోపి • యదలించిమహా

రయమున కొప్పవె తేరును

భయమున రిపు సేనవిరిగి • పారగకృష్ణా. 27

అ—జయమున=గెలుపును; విజయమునకు = అర్జునునకు; ఇప్పుడె= ఇచ్చి గుండవా; హయముల=గుట్టముల; ముఖముల=కొరడా; మోపి= అనించి; అదలించి=భయపెట్టి; మహారయమున=కడు తేగమున; కొప్పవె= నడపవె; తేరును=రథమును; భయమున=భీతిచేత; రిపుసేన = పగవారి సైన్యము; విరిగి= చెదరి; పారగ=పరుగెత్తగ - కృష్ణ

తా—కృష్ణా' నీవు అర్జునునకు సారథివై- పగవారి సైన్యము పాటి పోవునట్లు రథము నడిపివావు.

క॥ దుర్జనులగు నృపసంఘము

నిర్జింపగదలచినీవు • నిఖిలాధారా

దుర్జనులను వధియింపను

నర్జును రథచోదకుండ • వైతివికృష్ణా. 28

అ—దుర్జనులగు = దుష్టులయిన; నృపసంఘము = రాజులను; నిర్జింపగ = గెలువగ; దలచి = భావించి; నీవు; నిఖిలాధారా= అందఱును సాధారమైనవాడా; దుర్జనులను; వధియింపను = చంపగ; అర్జును = అర్జునునకు; రథచోదకుండవు = రథసారథివి; వైతివి కృష్ణా.

తా—దుష్టులయిన రాజులను చంపుటకు నీవు అర్జునునకు రథసారథి వైతివి.

క॥ శక్రసుతు గాచకొరకై

శక్రముచేపట్టి భీష్ము • చంపగజనునీ

విక్రమమేముని పొగడుదు

నక్రగహసర్వలోక • నాయక కృష్ణా. 29

అ—శక్రసును = ఇంద్రునిపుత్రుడైన అర్జునుని; కాచుకొరకై = రక్షించుటకు; చక్రము; చేపట్టు = చేతదాల్చి; భీష్ము = భీష్ముని; చంపగ = వధించుటకు; చను = వెళ్లు; నీ = నీయొక్క; విక్రమము = శూర్యము; ఏమని; ఛాగడును = శ్లాఘితును; సక్రగ్రహ = మొసలినిచంపినవాడా; సర్వలోకనాయక = సమస్తలోకమునను నాధుడా; కృష్ణ

తా—కృష్ణ! అర్జునుని రక్షించుట చక్రమువట్టి భీష్మునిజంపబోవు నీవిక్రమమేమి ఛాగడును!

క॥ దివిజేంద్ర సుతునిజంపియు

రవిసుతురక్షించినావు • రఘురాముడవై

దివిజేంద్ర సుతునిగాచియు

రవిసుతుబరిమార్చితోర • రణమునకృష్ణా. 30

అ—దివిజేంద్ర = దేవేంద్రునియొక్క; సుతుని = కుమారుని; చంపియు = వధించియు; రవిసుతు = సూర్యునిపుత్రుని; రక్షించినావు = కాపాడినావు; రఘురాముడవై = రాముడవై; దివిజేంద్ర; మతుని; కాచియు = రక్షించియు; రవిసుతు; పరిమార్చిత = చంపితివి; జోర; రణమున = యుద్ధమున; కృష్ణ.

తా—కృష్ణ! నిపురాముడవై యింద్రపుత్రుడైన వాలింజంపి, సూర్యపుత్రుడైన సుగ్రీవునిరక్షించినావు; కృష్ణుడవై యింద్రపుత్రుడగు నర్జునుని రక్షించి, సూర్యపుత్రుడైన కర్ణునిజంపినావు.

క॥ దుర్భర బాణము రాగా

గర్భములోనుండి యభయ • కావుమటన్న

నిర్భరకృప రక్షించితి

వర్షకు నభిమన్యసుతుని • నచ్యుత కృష్ణా. 31

అ—దుర్భర=భరింపజాలని; బాణము=శరము; రాగా; గర్భము
 లోనుండి=ముదరమునందుండి; యధియ=భయము బాపువాడా; కావుమ=
 రక్షింపుము; అటన్నిట=అనగా; నిర్భర=గొప్ప; కృప=దయతో; రక్షిం
 చుతివి=గాపాడితివి; అర్భకు=శిశువైన; అభిమన్య = అభిమన్యనియొక్క;
 సుతుని=కొడుకును; అమృత = కృష్ణ.

తా—కృష్ణ! అభిమన్యుని సుతుడు తల్లిగర్భముననుండగా విరోధి
 చే ప్రయోగింపబడిన బాణముయొక్క వేడిమి కోర్వలేక రక్షింపుమని నిన్ను
 వేడగా, నీ వాతనిని దయతో చోచితివి.

క॥ గిరులందు మేరువొడువు

సురులందును చంద్రుడొడు • చుక్కలలోన

స్వరమాత్మ చంద్రుడొడువు

సరులందున స్వపతివొడు • నయముగ కృష్ణా. 31

అ—గిరులందున=కొండల్లోన; మేరువొడువు=మేరుభర్త మా
 దువు; సురులందును=దేవతలందు; ఇంద్రుడొడు=ఇంద్రుడవొడువు; చుక్క
 లలోన=నక్షత్రములందు; స్వరమాత్మ = భగవంతుడా; చంద్రుడొడువు=
 చంద్రుడవొడువు; సరులందున = మనమ్యులందు; స్వపతివొడు=రాజు వొ
 డువు; నయముగ=బాగుగ; కృష్ణ—

తా—కృష్ణ! నీవు పర్యతములలో మేరువవు; దేవతలందు నిండు
 డవు; చుక్కలలో చంద్రుడవు; సరులలో రాజువు.

క॥ చుక్కల నెన్నగవచ్చును

గ్రుక్కున భూరేణువులను • గణులింపనగు

జొక్కపు నీగుణజాలము

నక్కజమగు లెక్కపెట్ట • నజానకు కృష్ణా. 32

అ—చుక్కల పక్షత్రముల; పెన్నుగ = లెక్కపెట్ట; వచ్చును - ;
 గొక్కున-త్వరగా ; భూరేణువులను = ఇసుక రేణువులను ; గణాంతింప
 ననుక = లెక్కపెట్టవచ్చును ; జొక్కపు = ఎక్కువైన ; నీ=నీయొక్క ;
 గుణజాలము = గుణసముదాచుమును; నక్కజనుగు = ఆశ్చర్యమును; లెక్కపెట్ట;
 నజానకు = బ్రహ్మను; కృష్ణ -

తా—చుక్కలనయిన, ఇసుక రేణువులనయిన లెక్కింపవచ్చును
 గాని, నీ గుణము లెక్కించుటకు బ్రహ్మకయిన తరము కాదు.

క॥ కుక్షీచి నఖిలజగంబులు

నిక్షేపమాజేసి ప్రళయ • నీరధినదుమక

రక్షక వటపత్రమాపై

దక్షత పవళించునట్టి • ధన్యుడకృష్ణా.

34

అ—కుక్షీచి=కడుపులోన; అఖిలజగంబులు = లోకములనన్నిటిని;
 నిక్షేపమాజేసి=దాచి; ప్రళయనీరధి=ప్రళయసముద్రము; నదుమక=మధ్య
 ము; రక్షక=రక్షించువాడా; వటపత్రముపై=మట్టియాకుపైన; దక్షత=గొప్ప
 గా; పవళించునట్టి=శయించు; ధన్యుడవు=కృతార్థుడవు; కృష్ణా.

తా—కృష్ణా! నీవు ప్రళయసముద్రమునఁ గుక్షీయగ దన్నిలోక
 ముల దాచి జలమధ్యమున మట్టియాకుపై శయించిన ధన్యుడవు.

క॥ విశ్వోత్పత్తికి బ్రహ్మపు

విశ్వము రక్షింపఁదలచి • విష్ణుడవనఁగా

విశ్వము జెరుపను హరుడవు

విశ్వత్సక్త నీవెయగుచు • వెలయుచుకృష్ణా. 35

అ—విశ్వోత్పత్తికి (విశ్వ+ఉత్పత్తికి)=లోకముపుట్టుటకు; బ్ర
 హ్మపు=విధాతవు; విశ్వము = లోకము; రక్షింప = గాపాడ; తలచి;

విష్ణుదశనగా = విష్ణుమూర్తిపనగా; విశ్వము — చెరువన = నడచుటకు; పారు
డవు = రుద్రడవు; విశ్వత్రైక = లోకములను కుక్షియందుంచుకొన్నవాడా;
నవెయగుచు; వెలయును = ఒప్పుచువు; కృష్ణా.

తా — కృష్ణా, విశ్వము పుట్టించుకొనటకును, రక్షించుటకును,
చూరించుటకును, నీవే బ్రహ్మపుత్ర, విష్ణుడవు, యు) డవునై యుండివి
క॥ అగణిత వైభవకేశవ

నగధరవనమాలి యాది • నారాయణ, యో-
భగవంతుడ శ్రీమంతుడ

జగదీశ్వర శరణ శరణ • శరణముకృష్ణా ౩6

అ — అగణిత = చెప్పతగముకాని; వైభవ = భాగ్యభోగ్యములు గలిగిన
వాడా; కేశవ = (విష్ణుమూర్తికి పేరు); నగధర = కొండ పెట్టినవాడా;
వనమాలి = పుష్పహారము కంఠమందు ధరించువాడా; అదినారాయణ = లోక
ములకు మొదటి దేవుడైనవాడా; ఓభగవంతుడా = ఓదేవుడా; శ్రీమంతు
డ = భాగ్యవంతుడ; జగదీశ్వర = లోకనాయకా; శరణు ... .. కృష్ణా.

తా — ఓకేశవా! నగధరా! వనమాలీ! అదినారాయణా! ఓభగ
వంతా! ఓలోకనాయకా! కృష్ణా! నిన్ను శరణు బొందుచున్నాను.

కి॥ మగమీనమవై జలనిధి

పగతుని సోమకుసంపి • పద్మభవునకు

న్నిగమములు దెచ్చి యిచ్చిత

సుగుణాకర మమ్ముగరణ • జూడుముకృష్ణా. ౩7

అ — మగమీనమవై = మగచేపవై; జలనిధి = సముద్రములో;
పగతుని = విరోధియైన; సోమకుని = సోమకడగురాక్షసుని; సంపి =
పధించి; పద్మభవునకు = బ్రహ్మకు (తామరపుష్పమునందుబుట్టినవాడు)

నిగమములు = శేదములు; తెచ్చి; ఇచ్చితి = ఇచ్చితివి; ముగుచాకర = మురిచిగుణములుకలవాడా; మమ్మ = మమ్మలను; కరుణ = దయతో; చూపము = చీకీపుము; కృష్ణ.

తా—మర్సిముక్తి జలసిధిజొచ్చి సామకునిజుచి శేదములు తెచ్చి బ్రహ్మాకిచ్చిన యోగ్యుష్ట! మమ్మదయజూడుము.

క॥ అందఱు సురలును దనుజులు

పొందుగ ఓ రాబ్ధిదరువ • పాలుపుననీవు

అందముగ కూర్మరూపున

మందరిగియెత్తితొర మాధవకృష్ణ.

38

అ—అందఱు ; సురలును = దేవతలును; దనుజులు = రాక్షసులును; పొందుగ = ఒప్పుగా; ఓ రాబ్ధి = పాలసముద్రమున; తరువ = తరువాతగా; పాలుపున = బాగుగా; నీవు = నీవు; అందముగ = సొంపుగ; కూర్మరూపున = తాబేలు శేషమున; మందరిగి = మందరపర్వతమును; ఎత్తితొర = (ఎత్తితి + తొర) ఎత్తినాడవు; మాధవ = లక్ష్మీనాయక; కృష్ణ.

తా—ఓలక్ష్మీనాయకా! కృష్ణ! దేవతలును, రాక్షసులును, పాలసముద్రమున మందరపర్వతము దగువగా నీవు తాబేలుపై యాపర్వతమెత్తితివి.

క॥ ఆది వరాహము వయ్యును

నాదనుజ హిరణ్యశేత్రు • హతుశేషితగ

మోదమున సురలుపొగడగ

మేదిసిగడి గొడుగుయెత్తి • మెరసితి కృష్ణ. 39

అ—ఆదివరాహమయ్యును = (ఆది + వరాహమవు + అయ్యును)

తొలి నూకరూపున; ఆదనుజ = ఆ రాక్షసుడైన; హిరణ్యశేత్రు = హిరణ్య

నేత్రుడను రాక్షసుని; నాతుడేసి=చంపి; తగ=కోప్పుగా; మోదమున= సంతోషముతో; సురలు=దేవతలు; పొగడగ=సమ్మతింప; కేదిని=సూచిని; (గడిగొడుగ)=దృష్టిలచే; యెత్తి - మెరిసితి=ప్రకాశించితివి; కృష్ణా -
తా—కృష్ణా! అది వరాహమూర్తివై హిరణ్య నేత్రుని జంపి ఖామిని దంష్ట్రాగ భాగమున నిలిపితివి -

క॥ కెరలి యురచేత కంబము

నరుదుగవేయుటను వెడలి • యసురేశ్వరుని

యురమును జీరివధించితి

సరిహరిగూపావతార • నగధర కృష్ణా

40

అ... కెరలి=కోపించి; అరచేత=అరచేతితో; కంబము=స్తంభము; నరుదుగ=వెంట వెంటనే; వేయుటను=కొట్టగా; వెడలి=బయలుగేరి; యసురేశ్వరుని=రాక్షసునాడును; ఉరమును = ఎత్తుమును; జీరి= చీల్చి; వధించితి=చంపితివి; సరిహరిగూపావతార=మనుష్యరూపమును- మృగరూపమునదాల్చి యవతారమెత్తినవాడా: నగధర=కొండను ధరించిన వాడా: కృష్ణా -

తా—కృష్ణా! రాక్షసుడైన హిరణ్యకశిపుఁ డరచేతితో సభాస్తంభ మును చఱచినంతనే సరమృగరూపమున దానినుండి వెడలి యారాక్షసుని జంపితివి.

క॥ వడుగవునై మూడడుగులు

నడిగితివా భళిర భళిర • యఖిలజగంబుల్

దొడిగితివి నీదుమేనున

గడుచిత్రమా నీచర్మ • ఘనుడవు కృష్ణా. 41

అ—వడుగవునై=పొట్టిబ్రహ్మచారివై; మూడడుగులు=మూడడుగులు కలమును; అడిగితివా=అడిగినాడవు; భళిర=భళిర; అఖిలజగంబుల్=

అన్ని లోకములు; దొడగిరివి=అక్రమించితివి; నీరు=నీయుక్క; మేనున= శరీరమున; గడు=మిక్కిలి; చిత్రము=అశ్చర్యము; నీ=నీయుక్క; చరిత్ర= కథ; మునుడవు=గొప్పవాడవు; కృష్ణ.

తా—కృష్ణ ! నామనుడవై బలింజేరి మాడడుగుల యామిదాన మడిగి లోకములన్నియు నాక్రమించిన నీచరిత్రము విచిత్రము.

క॥ ఇరువదొకమార్లు నృపతుల
శిరములు ఖండిచితోర • చేగొడ్డంటక
ధరకశ్యపున కిచ్చియు
బరగగజమఁగ్ని రామ • భద్రుడ కృష్ణ. 42

అ—ఇరువదొకమార్లు=ఇరువదియొక్కసారులు; నృపతుల=రాజుల యొక్క; శిరములు=తలలు; ఖండించితోర=కోపినాడవు; చేగొడ్డంటక= చేతి గొడ్డలిచేత; ధర=భూమిని; కశ్యపునకు=కశ్యపుడనుమునికి; నిచ్చియు= ఇచ్చివేసియు; బరగగ = నొప్పగ; బమదగ్ని; రామభద్రుడ = రాముడా; కృష్ణ.

తా—కృష్ణ ! క్షత్రియులను నిరువదియొక్క మారులు గొడ్డలిచే జంపి భూమియెల్ల కశ్యపునకు దానమిచ్చిన పరశురాముడవు నీతే. రామ డవు నీతే.

క॥ దశకంఠుని బిఁమార్చియు
కుశలముతో నీతడెచ్చి • కొనియు నయోధ్య
న్విశదముగ కీర్తివలిన
దశరథ రామావతార • ధన్యుడ కృష్ణ. 43

అ—దశకంఠుని=రావణుని; పరిమార్చియు=చంపి; కుశలముతో= సుఖముగా; నీత=నీతను; తెచ్చికొని —; అయోధ్యక=అయోధ్యపుర

మును; విశదమాగ = చిత్రకాళమానముగ; కీర్తి = కీర్తితో; ఏలిన = పరిహరించిన; దళరథ రామావతార = దళరథుని పుత్రుడైన రామా; ధన్యుడ = కృతార్థుడవు, కృష్ణ

తా—కృష్ణ! నీవు రాముని జంపి నీరను చెప్పుకొని అయోధ్యను కీర్తితో నేలిన రామమూర్తి.

క॥ ఘనులగు ధేనుకముష్టిక

దనుజుల చెండాడితొర • తగభుజశక్తి

అనఘాత్మ రేవతీపతి

యనగా బలరామమూర్తి • యాగదకృష్ణ 41

అ—ఘనులగు = గొప్పవారైన; ధేనుకముష్టిక = ధేనుకముష్టికులను; దనుజుల = రాక్షసుల; చెండాడితొర = చంపినాడవు; తగ = యొప్పైన; భుజశక్తి = భుజబలముచేత; అనఘాత్మ = మందిమనస్కులవాడా; రేవతీపతి = రేవతీనాథుడవు; అనగా—; బలరామమూర్తి = బలరాముడవు; యాగద = ఆగుదువుకదా.

తా—కృష్ణ! నీవు ధేనుకముష్టికులను భుజబలముచే జంపిరిని నీరేవతీపతియైన బలరాముడవు.

క॥ త్రిపురాసుర భార్యలనతి

నిపుణులతో వ్రతముచేత • నిలిపినకీర్తుర

కపటపురాజువు భారీ

కృపగల జాదావతార • శ్రీవతికృష్ణ 42

అ—త్రిపురాసుర భార్యల = మూడుపురములలోనుండు రాక్షసుల భార్యలను; అతినిపుణులతో = అతినమర్థతతో; వ్రతముచేత నిలిపిన; కీర్తుర;

కపటపు-మాయ; రాజపు; భరిత; కృపగల=దయగల; బాధావతార=బుద్ధ
మూర్తివి.

తా—కృష్ణ! నీవు బుద్ధుడవై తిరుపురాసురుల భార్యలనువ్రతముచేత
నిలిపితివి.

క॥ వలపుల తేజీనక్కియు

యిలపై ధర్మములునిలుప • హీనుల ద్రుంపక
గలియుగము తుదినివేడుక

కలికివిగానున్న లోక • కర్తవుకృష్ణ 46

అ—వలపుల=ముద్దుల; తేజీ = గుర్రము; నక్కియు—; యిలపై=
భూమిలో; ధర్మములు=ధర్మమును; నిలుప=స్థాపింప; హీనుల = దుష్టుల;
ద్రుంపక=చంపగా; కలియుగము తుదిని=కలియుగమున; వేడుక=సం
తోషముతో; కలికివిగానున్న = కలికివైయున్న; లోకకర్తవు= లోకములకు
ప్రభుడవు.

తా—కృష్ణ! నీవు కలియుగమున ధర్మములునిలుప కలికిమూర్తివైన
లోకకర్తవు.

క॥ వనజాక్ష భక్త వత్సల

మునులగు మూర్తి త్రయంబు • కరుణానిధివై
వినునీ సద్గుణజాలము

సనకాది మునీంద్రులెన్న • జాలరు కృష్ణ 47

అ—వనజాక్ష = పద్మమాలవంటి శ్రేతములుగలవాడ; భక్తవత్సల=
భక్తులయందు ప్రేమ యుంచువాడ; మునులగు=మునులైన; మూర్తిత్రయ
ంబు=మూడుమూర్తులు; కరుణానిధివై=కృపగలిగినవాడవై; విను; నీ=నీయు
క్క; సద్గుణజాలము=గుణసముదాయము; సనకాదిమునీంద్రులు=సనకకు
మొదలయినమునులు; ఎన్న=లెక్క పెట్ట; చాలరు=కృతులుగారు.

తా—కృష్ణా; నీపద్మగుణములు కూడుకూర్చుటకు; సహకారిమనీర్పదులుగూడలేక్కింపజాలరు,

క॥ అపరాధ సహస్రంబుల

నవరిమితములైన యథుము • లగ్నమునేనుం

గపటాత్ముడనై జేసితి

చపలుని ననుగావు శేష • శాయివిప్లవా 57

అ—అపరాధసహస్రంబులు=నేలకు జేలుదోగములు; అపరిమితములైన=మితములేని, యథుములు=పాపములు; అనికము=రాత్రింబదిట్లునేను; నేను; కపటాత్ముడనై=దుష్టబుద్ధిగలిగినవాడనై; చేసితి; చపలుని=చపలుడనైన; నను=నన్ను; కావు=రక్షింపుము; శేషశాయివి=వాగ్గయినదవు.

తా—శేషశాయివైన యోక్కజ్జ! నేనకర్మిణులు నెక్కుదోషములు పాపములుచేసిన చపలచిత్తుడను; నన్నురక్షింపుము.

క॥ నరపశువు మూఢచిత్తుడ

దురితారంభుడను మిగుల • దోషాత్ముడనే

గురు తెరుగ ఎంతవాడను

హరినీవేప్రాపు దావునొదువు • కృష్ణా 58

అ—నరపశువు=మనుష్యులలోపుట్టినపశువును; మూఢచిత్తుడ=మూఢచిత్తుడను; దురితారంభుడ=పాపములు నేయువాడను; మిగుల=ఎక్కువగా; దోషాత్ముడ=దోషములచేనించియున్న మనస్సుగలవాడను; నే=నేను; గురు తెరుగ=మంచి తెలియ; ఎంతవాడను=ఎంతటివాడను; అనగా తెలియనివాడనిభావము. హరి; నీవే; ప్రాప్తదావు=తోడునీడ—ఓదువు;

తా—కృష్ణా; నేనునరపశువును. మూఢుడను; దోషాత్ముడను; నీకు హితు తెలియనివాడను; నాకునీశతోడు=నీడ;

క॥ పరనారీ ముఖపద్మము

గురుతుగకుచ కుంభములను • గొప్పను నడుము
నరయంగ నె మోహింతురు

నిరతమును భక్తిగోల్వ • నేరరుక్మిణి. 50

అ—పరనారీముఖ పద్మము=పర స్త్రీయొక్క ముఖమనే పద్మము;
గురుతుగ=నూటిగ; కుచకుంభములను=గొప్పను, నడుమును; ఆరయంగ నె=
చూచినంతనే; మోహింతురు=భ్రాంతి జేందుదురు; నిరతము=ఎప్పుడును;
నిను; భక్తి=భక్తితో; గోల్వ=పూజింప; నేరరు=చాలరు.

తా—కృష్ణ! పరనారీలను చూచినంతనే మోహింతురు గాని ము.
ఘలు నిన్ను భక్తితో భజింపజాలరు.

క॥ పంచేంద్రియ మార్గంబుల

కొంచెపు బుద్ధిని చరించి • కొన్నిదినంబుల్

ఇంచుక సజ్జనసంగతి

అంచును మిమ్మెరిగినాడ • నిప్పుకైకృష్ణ 51

అ—పంచేంద్రియ మార్గంబుల=పంచేంద్రియముల మార్గములందును;
కొంచెపుబుద్ధిని=అల్పబుద్ధిని; చరించి=తిరిగి; కొన్నిదినంబుల్=కొన్నాళ్ళు;
ఇంచుక=కొంచెము; సజ్జన సంగతి=మంచివారి సహవాసము; అంచును=
అని; మిమ్మ=మిమ్ముల; ఎరిగినాడ=కనుగొంటిని.

తా—పంచేంద్రియముల మార్గముల ననుసరించి కొన్నాళ్ళు స్వల్ప
బుద్ధితో జరించితిని. ఇప్పుడు మంచివారి స్నేహముచేత ఓ కృష్ణ! నిన్ను
కనుగొంటిని.

క॥ మప్తుండ దురాచారుడ

దుష్ట చరిత్రుడను చాల • మర్కటాద్ధి నినే

నామ నినుగొల్వ నేరను

కష్టని ననుగావుకావు • కరుణనుకృష్టా 52

అ—దుష్టుడ=దుష్టుడకు; దురాచాండ=అచారము లేనివాడను; దుష్టచక్రితుడ=దుష్టచక్రితులతో నిండిన చక్రిత్రులవాడను; చాల=ఎక్కువగా; దుష్టధీని=చెడ్డమనస్సు గలవాడను; నేక=నేక; ప్రప్ట=జగముల నిర్మించువాడా; నిను=నిన్ను; గొల్వనేరను=కొలుచుట యెఱుగను; కష్టని=కష్టడనైన; నను = నన్ను; కావు = కావు; రక్షింపుము=రక్షింపుము; కరుణను=కృపతో

తా—కృష్టా! నేను దుష్టుడను, అచారము లేనివాడను, చెడ్డమనస్సు గలవాడను, నిన్ను కొలుచుట యెఱుగను, నన్ను రక్షింపుము

క॥ కుంభేంద్ర వరిద కేశన

జంభాసురవైరి దివిజ • సన్నత చరితా

యంభోజ నేత్ర జలనధి

గంభీరా నన్నుగావు • కరుణను కృష్టా 53

అ—కుంభేంద్రవరిద=విరుగను రక్షించినవాడా; కేశన, జంభాసుర=జంభాసురుడనువానికి; వైరి=విరోధి; దివిజ=దేవతలచేత; సన్నతచరితా=పొగడబడు చక్రిత్రముకలవాడా; అంభోజనేత్ర=తామరరేకులవంటి కన్నుల గలవాడా; జలనధి = సముద్రమునటి; గంభీర = గంభీరతగలిగినవాడా; నన్ను; గావు=రక్షింపుము; కరుణను=దయతో.

తా—ఏనుగను రక్షించిన యొకేశవా! ఇంద్రుడు మొదలగు దేవతలచే నిన్నుతింపబడువాడా; తామరరేకులవంటి కన్నులుగలవాడా! నన్ను రక్షింపుము.

క॥ దిక్కైవ్యరు ప్రహ్లాదుని

దిక్కైవ్యరు పాండుసుతుల • దీమలకెపుడు

దిక్కైవ్యరయ్య హాల్యకు

దిక్కైవ్యరు నీవెనాదు దిక్కపు కృష్ణా 54

అ—దిక్కైవ్యు (దిక్కు + ఎవ్యరు) ప్రహ్లాదుని.....పాండు
సుతుల = పాండవుల (ధర్మ భూయస్సున నకుల సహదేవులు); దీమలకు =
దిక్కులేనివారికి; ఎపుడుక = ఎప్పుడూ; దిక్కైవ్యరు, ఆయ్యహాల్యకు =
అహాల్యయనమునిపత్నికి; దిక్కైవ్యరు, నీవె, నాదు = నాయొక్క, దిక్కపు.

తా—కృష్ణా! ప్రహ్లాదునకును, పాండవులకును, అహాల్యకును, దిక్కు
లేనివారికిని, ఎవ్యరు యొక్క అట్టినికీ నాకు దిక్కుగను.

క॥ వారిసేవె దిక్కునాకును

సిరితో నేతెంచిమకరి • శిక్షించిదయం

బరమేష్టి సురలుబొగడగ

కరిగాచిన రీతినన్న గావుముకృష్ణా 55

అ—చారి = బహరీ; నీవె, దిక్కు, నాకును; సిరితో = లక్ష్మీదేవితో;
నేతెంచి = ఎచ్చి; మకరి = మొసలిని; శిక్షించి = దండించి; దయం = కృపతో;
బరమేష్టి = బ్రహ్మ; సురలు = దేవతలు; బొగడగ = సన్నుతింపగ; కరిక =
ఏనుగుడు; కాచిన = రక్షించిన; రీతి = మార్గము; నన్ను, గావుము = రక్షించు
పుము.

తా—లక్ష్మీదేవితో ఎచ్చి మొసలిని శిక్షించి గజమును గాచినట్లు
నన్ను రక్షించుము.

క॥ పురుషోత్తమ లక్ష్మీపతి

పరసిజ గర్భాది మాని • సన్నతచరితా

మూరభంజన సురరంజన

వరదుండనగు నాకుభక్త • వత్సలకృష్ణా 56

అ—పురుషోత్తమ=(పురుష + ఉత్తమ) పురుషులలో, ఉత్తము
డైనవాడా; అక్షిపతి=అక్షిపదీకిమగడా; సరసిజగత్పాది=బ్రహ్మమొద
లయిన; మానిసత్పుత్ర=మునులచే పొగడబడు; చరిత్ర =చరిత్రముగలవాడా;
మూర=మూరుడను వానపుని; భంజన=తెగటార్చినవాడా; సురరంజన=దేవత
లకు సంతోషము గలుగజేయువాడా; వరదుండపు=రక్షకడగు; అగు=అగు
ము; నాకు, భక్తవత్సల=భక్తులయందు ప్రేమయుంచువాడా.

తా— ఓ పురుషోత్తమా! ఓ అక్షిపతి! బ్రహ్మ మొదలయిన
వారిచే సత్పుత్రంబడువాడా! మూరదానపుని జంపినవాడా! మూరులకు సంతో
షము గూర్చువాడా! నాకు రక్షకడవగుము.

క॥ క్రతువులు తీర్థాగమములు

వ్రతములు దానములు • సేయవలెనా లక్ష్మీ

సతిమిము దలచినవారికి

నతులిత పుణ్యములు గలుగు టరుదాకృష్ణా 57

అ—క్రతువులు=యాగములు; తీర్థాగమములు=తీర్థసేవలు; వ్రత
ములు; దానములు, సేయవలెనా, లక్ష్మీపతి, మిమా, తలచిన, వారికి; అతు
లిత=గొప్ప; పుణ్యములు, గలుగుట; ఆరుదా=కొలుతా.

తా—కృష్ణా, యాగములు, తీర్థసేవలు, వ్రతదానములు చేయుట
యెందుకు? నిన్న దలచినచో పుణ్యములు గలుగవా?

క॥ పుణ్యమున వెడలిదానవ

డింభకు రక్షించినట్టి • నీతిని వెలయన్

అంభోజనేత్ర జలనిధి

గంభీరుడ నన్ను గావు • కరుణను కృష్ణా

58

అ— స్తంభమున= స్తంభమునుండి; వెడలి=బయలుదేరి; దానపడింభకు= రాక్షసబాలుని (బ్రహ్మదని); రక్షించినట్టి=కాపాడినట్టి; రీతిని, వెలయకా; అంభోజనేత్ర=పద్మములపైకి కన్నులుగలవాడా; జలనిధి=సముద్రముతో సమమైన; గంభీరుడ = గాంభీర్యముగలవాడా; నన్ను, కావు, కరుణను=దయతో.

తా— కృష్ణా! స్తంభమునుండి వెడలి ప్రహేళని రక్షించినట్లు నన్ను రక్షింపుము.

క॥ శతకోటి భానులేజుడ

యతులిత సద్గుణ గణాధ్య • అంబుజనాభా

రతినాథ జనకలక్ష్మీ

పతిహిత ననుగావు • భక్త • వత్సల కృష్ణా 59

అ— శతకోటి భానులేజుడ=నూరుకోట్ల సూర్యులలేజముగలవాడా; అతులిత=గొప్ప; సద్గుణగణాధ్య=మంచిగుణములచే నొప్పవాడా; అంబుజనాభా=బొడ్డునందు పద్మముగలవాడా; రతినాథజనక=మన్మథునకు తండ్రియైనవాడా (రతీశుని భర్తపేరు మన్మథుడు; మన్మథుని తండ్రి విష్ణుమూర్తి); లక్ష్మీపతి, హిత, నను, గావు; భక్తవత్సల=భక్తులను ప్రేమతో జూనువాడా.

తా— శతకోటి భానులేజుడవును, మంచిగుణములు గలవాడవును, అంబుజనాభుడవును, మన్మథజనకుడవును, లక్ష్మీరమణుడవును, నగు నో కృష్ణా! భక్తవత్సలా! నన్నురక్షింపుము.

క॥ మందుడనే దురితాత్ముడ

నిందల కొడిగట్టినట్టి • నీచునినన్ను

సందేహింపక కావుము

నందుని వరపుత్ర నిన్ను • నమ్మితికృష్ణా

60

అ—మందుడ=మూర్ఖుడ; నే=నేను; దురితాత్ముడ= దోషములతో గూడిన మనస్సుగలవాడను; నిందలకు=ఆపవాదలకు; ఒడిగట్టినట్టి = చెంగు బట్టిన; నీచుని=అల్పబుద్ధిగలవానిని; నన్ను; సందేహింపక=సంశయింపక; కావుము = రక్షింపుము; నందుని=నందునియొక్క; వరపుత్ర=కుమారుడా; నిన్ను; నమ్మితి.

తా—కృష్ణ! నేమూర్ఖుడ, అనేక నిందలుబొందిననుడ, నన్ను సంశయింపక రక్షింపుము.

క॥ గజరాజు వరద కేశవ

త్రిజగత్క ల్యాణమూర్తి • దేవమురారీ

భుజగేంద్రశయన మాధవ

విజయాపుడనన్ను గావు • వేడుకకృష్ణా.

61

అ—గజరాజువరద=విజయరక్షించినవాడా; కేశవ; త్రిజగత్క ల్యాణమూర్తి = మూడులోకముల కుసుగల్యాణమగుగూర్పువాడా; దేవ; మురారీ=మరుడనురాక్షసులకునెరీ; భుజగేంద్రశయన=సర్పరాజుపై శయ్యించువాడా; మాధవ=అత్మీనాయక; విజయాపుడ; (విజయ + అపుడ) అర్జునులకు స్నేహితుడా; నన్ను; గావు; వేడుక=సంతోషముతో.

తా—ఓకృష్ణ! కరివరక్షించినవాడా; కేశవా! మూడు లోకముల కుసుగల్యాణమగుగూర్పువాడా! భుజగతల్పకా! అర్జునుని స్నేహితుడా! నన్ను సంతోషముతో రక్షింపుము.

క॥ గోపాల దొంగముగహర

పాపాలను పారదోలు • ప్రభుడవునీవే

గోపాలమూర్తి దయతో

నాపాలిటగల్గిప్రోవు • నమ్మితికృష్ణా.

62

తా—ఓకృష్ణా; గోపాలా! నీవే పాపములను బోగొట్టుప్రభుడవు.
నిన్ను నమ్మితిగావున నాపాలిటగుండి కక్షింపుము.

క॥ దుర్మతి నేబలుకష్టపు

కర్మంబులు జేసినట్టికష్టమడనన్ను

నిర్మలుని జేయవలెనుదు

మగ్గుడ నినునమ్మినాడ సతతముకృష్ణా

63

అ—దుర్మతిక = చెడ్డబుద్ధిగలవాడను; నే=నేను; పలుకష్టపు = ఎక్కువకష్టమైన; కర్మంబులు=పనులు; చేసినట్టి; కష్టమడ; నన్ను; నిగ్గులుని= మంచినునమ్మగలవానిగ; చేయవలెను = కావలసినది; మగ్గుడ= చెడ్డపనులుచేయువాడను; నిను; నమ్మినాడ; సతతము=ఎప్పుడు.

తా—కృష్ణా! నేనుదుర్మతిని, కష్టమను, మగ్గుడను; నిన్ను నమ్మినానుకావున నన్ను నిర్మలునిజేయుము.

క॥ దుర్వారచక్రధరశర

శర్వాణిప్రణతవినుత జగదాధారా

నిర్వాణనాథ మాధవ

నర్వాత్మకనన్నుగావు సరసుడకృష్ణా.

64

అ—దుర్వార= గొప్పవైన; చక్ర = చక్రమును; ధర = ధరించినవాడా; శర=శరణమున కాలచూచాడా; శర్వాణి=పార్వతిచేత; ప్రణత = నమస్కరింపబడువాడా; వినుత=పొగడబడువాడా; జగదాధారా=లోక

మనకు ఆధారమైనవాడా; నిర్వాణవాధ = మోక్షమునకుగర్త; మాధవ =
సర్వాత్మక = అందటిమనస్సులనుపడువాడా; నన్ను; గావు; సరసుడ.

తా — ఓ చక్రధరా! పార్వతిచేవినుతింపబడువాడా! ఓ మోక్ష
! మాధవా! సర్వాత్మక! నన్నురక్షింపుము.

క॥ సుత్రామనుత జనార్దన
సత్రాజిత్తనయనాధ • సౌందర్యదళా
చిత్రావతార దేవకి
పుత్రాననుగావునీకు పుణ్యముకృష్ణా

65

అ — సుత్రామనుత = ఇంద్రునిచేబాగడబడువాడా; జనార్దన (విష్ణు
మూర్తిపేరు); సత్రాజిత్తనయనాధ = సత్రాజిత్తునకు గూతుడైన సత్య
భామకు మగవా; సౌందర్యదళా = చక్కనివాడా; చిత్రావతార = అద్భుత
మైన అవతారముల నెత్తువాడా; దేవకిపుత్ర - దేవకికి కొడుకైనవాడా;
నను, గావు, నీకు, పుణ్యము.

తా — ఓ కృష్ణా! దేవకిపుత్రా! సత్యభామాధవా! సుత్రామను
తా! ఓ జనార్దనా నన్ను రక్షింపుము నీకు పుణ్యమొదవును.

క॥ బలమెవ్వడు కరిబ్రోవను
బలమెవ్వడు పాండుసుతుల • భార్యలుగావం
బలమెవ్వడు రవిసుతునకు
బలమెవ్వడు నీవునాదు బలమాకృష్ణా.

66

అ — బలము = ఎవ్వడు; కరి = ఏనుగును; బ్రోవను = రక్షింప; బలమె
వ్వడు = పాండుసుతుల; భార్యలు = భార్యయైన ద్రౌపదిని; గావం = రక్షింప;
బలమెవ్వడు = రవిసుతునకు = సూర్యపుత్రుడైన సుగ్రీవునకు; బలమెవ్వడు...

తా—కరికిని, ద్రాపదికిని; సుగ్రీవునకును, నెవ్వడు బలమైయుండె నో, అట్టినివే నాదుబలమై యుండుము.

క॥ పరుసముసోకిన యినుమును

వరుసగ బంగారమైన వశువునజింహ్వా

వారిసీనామము సోకిన

సురవందితయేను నగుదు • సులభుడకృష్ణా. 67

అ—పరుసము = పరుసవేది; సోకిన = తగిలిన; ఇనుమును = వరుసగ = క్రమముగ; బంగారము = విన = ఎడువున = రీతి; జింహ్వా = మనస్సున; వారి = సీనియొక్క; నామము = పేరు; సోకిన = సురవందిత = దేవతలచే మఠింపబడు వాడా; ఏను = నేను; సులభుడ = మంచివాడను.

తా—కృష్ణా ! పరుసము సోకినంతనే ఇనుము బంగారమైవట్లు సీనామము నాజింహ్వాన దగిలినచో నేను మంచివాడనగుదును.

క॥ ఒకసారిసీదు నామము

ప్రకటముగాదలచువారి పాపములెల్ల

వికలములై దొలగుటకును

సకలార్థముజామిళుండు సాక్షియొక్కష్టా. 68

అ—ఒకసారి = ఒక్కమారు ఏదు = సీయొక్క; నామము = పేరు; ప్రకటముగా = కొప్పుగా; తలచువారి = స్మరించువారి; పాపములెల్ల = అన్ని పాపములు; వికలములై = చెదరి; దొలగుటకును = పోవుటకును; సకలార్థ = సర్వము తెలిసినవాడా; అజామిళుండు = అజామిళుడనువాడు; సాక్షియే.

తా—కృష్ణా ! సీనామ మొక్కమారు స్మరించినచో పాపములన్ని యు పోవునని చెప్పుటకు అజామిళుడే సాక్షి.

క॥ హరిస్వరంబున గలదని

గరిమనుదైత్యుండు బలుకకంబములోనక

యిరువొంద వెడలి చీలవె

శరణన్నవిభీషణుండు సాక్షియైకృష్ణాః.

69

అ—హరి—స్వరంబున=అన్ని చోట్ల; కలదని=ఉన్నదని; గరిమను—
జైష్యుండు=రాక్షసుడు; పలుక=అనగా; కంభములోనక = స్తంభములో;
యిరువొంద=ఒప్పుగా; వెడలి=బయలుదేరి; చీలవె = చంపవె; శరణన్న=
శరణుబొందిన; విభీషణుడు (రావణాసురుని తమ్ముడు); సాక్షియె.

తా—కృష్ణ! హరి స్వరప్రదేశముల నున్నాడని పరికినంతినే స్తంభ
మునుండి వెడలి రాక్షసునిజంపితివి. శరణన్నవారిని ద్రోతుననుటకు విభీ
షణుడే సాక్షి.

క॥ భద్రార్చిత పదపద్మసు

భద్రాగ్రజసర్వలోక పాలనగుణశ్రీ

రుద్రాది దేవసన్నత

భద్రాధిపనన్ను బ్రోవుభయహరకృష్ణా

70

అ—భద్రార్చిత=మంచివారిచే బూజింపబడు; పదపద్మ=పద్మముల
పంటి పాదములుగలవాడా; సుభద్రాగ్రజ=సుభద్రకునన్నయైనవాడా; సర్వ
లోకపాలనగుణ=అన్ని లోకములను బాలించు గుణముకలవాడా; శ్రీగు
ర్రాది=రుద్రుడు మొదలయిన! దేవసన్నత=దేవతలచే బొగడబడువాడా;
భద్రాధిప=సౌఖ్యముల నిచ్చువాడా; నన్ను బ్రోవు; భయహర=భయమును
హరించువాడు;

తా—ఓ కృష్ణ! సుభద్రాగ్రజ! రుద్రాది దేవసన్నత! భయ
హర! నన్ను రక్షింపుము.

క॥ ఎటువలెకరి మొరవింటివి

ఎటుబ్రహ్మాదునకు నభయమిచ్చితి కరుణ

న్నటువలెనను రక్షింపుము

కటకట నినునమ్మినాడ * గావుముకృష్ణా 71

అ—ఎటువలె=ఎట్లు; కరి = ఏనుగుయొక్క; మొర = ప్రార్థన;
వింటివి=విన్నాడల్లి; ఎటు; బ్రహ్మాదునకు; అభయమిచ్చితి=శరణమిచ్చితివి;
కరుణ=కృపతో; ఆటువలె=అట్లే; నను; రక్షింపుము = కాపాడుము;
కటకట; నినునమ్మినాడ గావుము;

తా—ఎట్లు కరినేలితివో, ఎట్లు బ్రహ్మాదుని బ్రోచితివో యట్లేనిన్ను
నమ్మిన నన్ను రక్షింపుము.

క॥ తటతట లేటికి జేసెదు

కటకట వరమాత్మనీవు ఘంటాకర్ణుక

ఎటువలెనిపుణుని జేసితి

వటువలె రక్షింపుమయ్య యచ్యుతకృష్ణా 72

తా—కృష్ణా! ఆలస్యమేల చేసెదవు, ఘంటాకర్ణుని నెట్లు బ్రోచితి
వో యట్లే నన్ను రక్షింపుము.

క॥ తురగాధ్వ రంబుజేసిన

పురుషులకును వేరెపదవి పుట్టుటయేమో

హరిమిము దలచినవారికి

యరుదా కైవల్యపదవి * యచ్యుతకృష్ణా 73

అ—తురగాధ్వరంబు=అశ్వమేధయాగము; చేసిన; పురుషులకును;
వేరె=ఇతర; పదవి=స్థానము; పుట్టుట=కలుగుట; యేమో; హరి, మిము,
దలచిన వారికి=కొలిచిన జనులకు; యరుదా. = కొఱతయందునా; కైవల్య
పదవి=మోక్షము, అచ్యుత,

తా—కృష్ణ! అశ్వమేధ యాగముజేసినవారికేమి పదవిదొరుకునో గాని, నిన్ను గొలిచినవారికి మోక్షము కొంతయందను.

క॥ ఓభానులేజ! కేశవ

యోధరతాగ్రజమురారి • యోరఘురామా

యోధక్తకామధేనువ

యోధవహరనన్నగావు • మౌళికకృష్ణా. 74

అ—ఓభానులేజ=ఓ, మార్యునిలేజముగలవాడా; కేశవ, యోధ రతాగ్రజ = భరతువకు నన్నయైనవాడా; మురారి = మరుడనుదానవునకు విరోధి; యోరఘురామా = ఓరామచంద్రా; యోధక్తకామధేనువ=భక్తుల పాలిటికామధేనువా; యోధవహర = పాపముల హరించువాడా; నన్ను, గావుము, ఓపిక,

తా—ఓ భానులేజా! కేశవా! ఓధరతాగ్రజా! ఓమురారి! ఓరా మా! ఓభక్తులపాలిటి కామధేనువా! పాపముల బావువాడా! నన్ను రక్షింపుము.

క॥ ఓతండ్రికనక కళ్యపు

భూతలమునజంపినావు • పుత్రునిగావక

బ్రీతిసురకోటి బొగడగ

నాతండ్రినిన్ను నేను నమ్మితికృష్ణా.

75

అ—ఓ తండ్రి; కనకకళ్యపు=హిరణ్య కళిపుడను రాక్షసుని; భూ తలమున = భూమియందు; చంపినావు; పుత్రునిగావక = వాని కొడుకును రక్షించుటకు; ప్రీతి=ప్రీతితో; సురకోటి=దేవతలెల్ల; బొగడగ=శ్లాఘించు; నాతండ్రి, నిన్ను నేను నమ్మితి.

తా—ప్రహ్లాదుని రక్షించుటకు వానితండ్రియగు హిరణ్యకళిపుని జంపినావు తండ్రి! నిన్ను నేను నమ్మితిని.

క॥ ఓపుండరీకలోచన

యోపురుషోత్తమముకుండ యోగోపిందా

యోపురసంహర మ్మిత్రుడ

యోపుఃస్యుడనన్నుబ్రోవు మోహరికృష్ణా. 76

అ—ఓ పుండరీకలోచన = తామరశకులవంటి కన్నులుగలవాడా;
 ఓ పురుషోత్తమ = పురుషులలో నుత్తముడైనవాడా; ముకుందా - యోగో
 పిందా (విష్ణుమూర్తికి నామములు); యోపురసంహర మ్మిత్రుడ = తిపురము
 లు తొరికించిన యాశ్వినవసున్నేహితుడా; యోపుఃస్యుడ; నన్ను = బ్రోవుము-
 ఓ నానీ.

తా—(సు ల ధి ము.)

క॥ ఏవిభుడుఘోర రణమున

రావణువధియించి లంకరాజుగ నిలిపె

దీపించియా విభీషణు

నావిభునే దలతునేను నచ్యుతకృష్ణా 77

అ—ఏ విభుడు = ఏ ప్రభుడు; ఘోరరణమున = గొప్పయుద్ధమున;
 రావణు = రావణాసురుని; వధియించి = చంపి; లంక = లంకకు; రాజుగ = పాల
 కునిగ; నిలిపె = నిలిపిపెట్టె; దీపించి = అగ్రదీపించి; అవిభుడు = రావ
 ణుని తమ్ముడైన యావిభీషణుని; అవిభునే = అప్రభువునే; తలతు = స్మ
 రితు; నేను - అచ్యుత - (విష్ణుమూర్తి నేను).

తా—కృష్ణా ! యుద్ధములో రావణుని చంపి తాని తమ్ముడైన విభీ
 షణుని లంకకు రాజుగ నేప్రభుచేసెనో యితనినే నేను తలతును

క॥ గ్రహభయ దోషము బొందదు

బహువీడలుచేర వెఱచుపాయును నభుముల్

ఇహపర ఫలదాయకవిను

తనాతనా లెక్కడివి నిన్ను గలచినకృష్ణా 78

అ—గ్రహభయదోషము-పిశాచములవలన భయము; హిందను=చేరడు; బహుపీడలు=ఇతర శోకములు; చేరవెలచు=సమీపించుటకు భయమందును; పామును=పోవును; పుముల్=పాపములు; ఇహపరఫలదాయక=ఇహలోకమునను, పరలోకమునను గూడా ఫలమునిచ్చువాడా; నిను-తనాతనాలు=తొందరలు; ఎక్కడివి-ఎక్కడనుండును-నిన్ను, దలచిన,

తా—కృష్ణా! నిన్ను తలంచినవారిని గ్రహదోషముగాని, పీడలుగాని, పాపములుగాని చేరవు.

క॥ గంగ మొదలైన నదులను

మంగళముగ జేయునట్టి • మజ్జనములకుక

సంగతిగలిగిన ఫలములు

రంగుగమిముదలచు పాటిరావురకృష్ణా 79

అ—గంగ, మొదలయిన నదులను=గంగానది మొదలయిన, పుణ్యమైన నదులలో; మంగళముగ=శుభముగ; చేయునట్టి=కాచిందునట్టి; మజ్జనములకుక=స్నానములకు; సంగతిగలిగిన=యొదవిగ; ఫలములు; రంగుగ=బాగుగ; మిము-తలచుపాటి=మిమ్ము తలచినదానితో సమానముగ-రావుర,

తా—కృష్ణా గంగ మొదలైన నదులలో స్నానము జేసినందువలన గలుగఁపుణ్యములు, నిన్ను గొలిచినందువలన వచ్చుపుణ్యములతో సమముగావు.

క॥ ఆదండకావనంబున

కోదండముకాల్పినట్టి కోమలమూర్తి

నాదండవింక నిలువుము

నేదండముకాచినట్టి వేల్పువుకృష్ణా. 80

14—అదండకాశనమున = అదండకారణ్యములో; కోదండము = బాణము; దాల్చినట్టి = ధరించినట్టి; కోమలమూర్తి = అందమైనవాడా; నాదండ = నాయండ; ఇంక; నిలువుము; తేజోదము = ఏజను; కాచినట్టి = రక్షించినట్టి; చేల్పవు = చేపుడవు;

తా—దండకారణ్యమున జరించినవాడా! కరిసేలినవాడా! నాదండ నిలువుము,

క॥ చూపుము నీరూపమును

పాపపుగుఘ్నశక్తిములెల్ల పంకజనాభా

పాపమునాకును దయతో

శ్రీపతి నినుకమ్మినాడ సిద్ధముకృష్ణా.

81

అ...చూపుము = కనబడజేయుము; నీరూపమును; పాపపు; గుఘ్నశక్తిములు = చెడ్డపనులు; ఎల్ల = అన్ని; పంకజనాభా = బొడ్డునందు పద్మముగలవాడా; పాపుము = బాపముజేయుము; నాకును; దయతో = కృపతో; శ్రీపతి = లక్ష్మీపతి; నినుకమ్మినాడ; సిద్ధము = సిజము.

తా—కృష్ణా! నేను నినుకమ్మినాను. నీరూపమునజూసినాపాపములను పాపుము.

క॥ నీనామము భవహరణము

నీనామము సర్వసౌఖ్య నివహకరంబున్

నీనామ మమ్మతేపూరము

నీనామమునేదలంతు • నిత్యుడకృష్ణా.

82

అ...నీనామము = నీకేరు; భవహరణము = పాపములహరించునది; నీనామము; సర్వసౌఖ్యనివహకరంబున్ = సకలసౌఖ్యముదయమును గూర్చునది; నీనామము; అమ్మతేపూరము = అమ్మతముచేనిదియందు

నది; నీవామము; నేక = నేను; తలంతు = స్మరింతు; నిత్యుడ = జనన
మరణములు లేనివాడా;

కృష్ణ! పాపములు మోరించునదియు, సౌఖ్యములు గూర్చునదియు,
అమృతముచేసింది.ముందునదియునగు, నీవామము నేతలచెడను.

క॥ పరులను నడిగిన జనులకు

కురుచనుమీ యదియటంచు • గురుతగనీవు

గురుచవునై వేడితివే

ధరపాదత్రయము బలిని శద్ధయుకృష్ణా.

33

అ—పరులను = ఇతరులను; అడిగిన = చూచించిన; జనులకు = మను
ష్యులకు; కురుచనుమీ = లాఘవమునుమీ; అది = ఆయాఁదన; అటంచు = అని;
గురుతుగ, నివుక = నీవును; కురుచవునై = పొట్టివాడనై; వేడితివే = చూచించి
తివే; ధర = భూమియందు; పాదత్రయము = మూడడుగులు; బలిని = బలిచక్రము
ర్చిని; శద్ధయు = మిక్కిలి.

తా—కృష్ణ! ఇతరులను చూచిండుట లాఘవమని నీవేవామమున
నై బలిని మూడడుగుల భూమిని దానకుడిగితివదా.

క॥ పాలును వెన్నయు మ్రుచ్చిల

రోలనుమీతల్లిగట్టి • రోషచుతోడక

లీలావినోదివైతివి

బాలుడవాబ్రహ్మగన్న • ప్రభుడవుకృష్ణా.

34

అ—పాలును = పీరమును; వెన్నయు = నవనీరమును; మ్రుచ్చిల = పొంగి
లింపగా; రోలను = రోటికి; మీతల్లి = మాయమ్మ; గట్టి = బంధితగా; రోష
చుతోడక = కోపచుతో; లీలావినోదివైతివి = లడుగున వానివలెగనబడి

రివి; బాడవా=మట్టవాడవా; బ్రహ్మక=బ్రహ్మను; గన్న, ప్రభుడవు=
దేవుడవు.

తా—కృష్ణ! పాలును వెన్నయు దొంగిలించితివిని నిన్ను నీకల్లి కోటి
గట్టపసిబాలునివలె నటియించితివి గాని నీవు కేవలము బాడవుకావు.
బ్రహ్మను గన్న దేవుడవు.

క॥ రఘునాయక సేనామము

లఘుమతితోదలచగలనె . లక్ష్మీరమణా

అఘములు బాపుము దయతో

రఘురాముడవైన లోకరక్షకకృష్ణా. 85

అ—రఘునాయక = ఓ రామచంద్రా; సేనామము=సేన; లఘు
మతితో=కొంచెపుబుద్ధితో; తలచగలనె=స్మరించగలనా; లక్ష్మీరమణా=
లక్ష్మీపతి; అఘములు=పాపములు; బాపుము - దయతో - రఘురాముడ
వైన=రామచంద్రుడవైన; లోకరక్షక=లోకముల రక్షించువాడా.

తా—రఘురాముడవైన యోకృష్ణ! సేనామము కొంచెపు
బుద్ధితో స్మరించగలనా! కృపఁబూని నాపాపముల బాపుము.

క॥ అవ్యయిత్తువు దయతో

నప్పాలను నతిరసంబు లనుభవశాలీ

యప్పాననుగనుగొనవే

యప్పాననుజ్ఞోవు వేంకటప్పాకృష్ణా. 86

(అర్థ తాత్పర్యములు కులభము.)

క॥ కొంచెపువాడని మదిలో

నెంచకుమీ పాసుడేవ . యిందిరనాథా

యంచితముగ నీకరుణకు

కొంచెమునధికంబుగలదె . కొంతయుకృష్ణా. 87

అ—కొంచెపువాడని=అల్పబుద్ధిగలవాడని; మదిలో=మనస్సులో; నెంచకుమీ=భావింపకుమీ; వాడుదేవ=వసుదేవుని కొడుకగుటచే=కృష్ణున కీతేరు కలిగినది. యందొకవాధా=అశ్రీపతీ; యంచితముగ=ఽప్పుగ; నీకరుణకు=నీదయకు; కొంచెము=కొద్ది; అధికంబు = గొప్ప; కలచె= యున్నదా; కొంతయు=కొంచెమైనా;

తా—కృష్ణా! నేను కొంచెపువాడనని వెంచవలను. నీదయకు కొద్ది గొప్పలున్నవా?

క॥ వావిరి నీభక్తులకుం

గావరమున నెగుసేయు గర్వాంధులను

దేవపథించుట వింటిని

నీవల్లను భాగ్యమయ్యె నిజముగకృష్ణా 88

అ—వావిరి; నీభక్తులకుం = సీయందు మనసు నిల్పియున్నవారికి; గావరమున=క్రొవ్వుచేత; ఎగుసేయు=కీడుపలుపు; గర్వాంధులను=గర్వముగల వారిని; దేవ; పథించుట=చంపుచుండుట; వింటిని; నీవల్లను=నీమూలమున; భాగ్యమయ్యె=భాగ్యముకలిగె; నిజముగ=సత్యముగ.

తా—కృష్ణా! నీభక్తుల కెగుసేయు ధుర్మతులను దండించి వారి భాగ్యముల గూర్తువుకదా.

క॥ అయ్యా పంచేంద్రియములు

నుయ్యెలలను నూచిన్బలూరకనేను

చయ్యెన. నూగుచు నుంటుని

కుయ్యాలింపుము మహాత్మగురుతుగకృష్ణా 89

అ-అయ్యోఓభగవంతుడా; పంచేంద్రియములు = ఐదింద్రియములును;
 నుయ్యోలలనుచునట్లులు = ఎట్లుపినట్లు; ఊరక; నేనుక; చయ్యననుగుచు
 నందిని = ఊగుచున్నాను; కుయ్యోలింపుము = మొరవినుము; మహాత్మా = మంచి
 నన్నుగలవాడ; గురుతుగ = నొప్పుగ.

తా — ఓక్కఱ! పంచేంద్రియములెట్లుపినట్లుగుచుంటిని కావుననా
 మొరవినిరక్షింపుము =

క॥ కంటికి రెప్పవిధంబున

బంటుగదాయనుచునన్ను బాయకయెప్పుడు

జంటయు నీవుండుటనే

కంటకమగు పాపములను గడచితిక్కష్టా 90

అ—కంటకిరెప్పవిధంబు = కన్ననకురెప్పయుండునట్లు; బంటుగదా =
 నేవకుడుగదా; యనుచు = అని; నన్ను; బాయక = విడువక; ఎప్పుడుక = ఎప్పు
 డును; జంటయు = అండ; నీవుండుటచే (నీవు + ఉండుటచే) కంటకమగు =
 ముళ్ళవలెనుండు; పాపములను = అఘములను; గడచితి = గాటితి.

తా — కృష్ణా! కంటకిరెప్పవలె నీవు నాయండనుండుటచే ముండ
 వలెనుండు పాపములను నే గడచితిని.

క॥ యమునికి యిక నే వెలువను

కమలాక్ష జగన్నివాస • కామితఫలదా

విమలమగు నీదునామము

అమరగ దలచెదనువేగ • ననిశముకృష్టా 91

అ—యమునికి = కాలనకు; ఇక = ఇంక; నేక = నేను; వెలువను =
 భయపడను; కమలాక్ష = కమలములపంటి కన్నులుగలవాడా; జగన్నివాస =
 లోకమంతయునివాసముగాగలవాడ; కామితఫలదా = కోర్కెలుతీర్చువాడ;

విమలమగ్ధ=పవిత్రమైన; నిడు=నీయొక్క; నామము; అమరగ్ధ=బాగుగ;
తలచెదను=స్మరించెదను; వేగ; అనిగము=రాత్రింబవళ్లు.

తా—కృష్ణా! నేననిగమునీపవిత్రమైననామముదలచెదను. ఇంకయుము
నకు వెలువను

క॥ దండమయా విశ్వంభర
దండమయా పుండరీక దళశేత్రహరీ
దండమయా కరుణానిధి
దండమయానీకునిపుడు దండముకృష్ణా! 92

అ—దండమయా; విశ్వంభర = భూమినిధిరించువాడా; ...పుండరీ
కదళశేత్ర=తామరతమలపంటికన్నులుగలవాడ; హరీ...కరుణానిధి=
కృపకుష్టాననవాడ;.....

తా—కృష్ణా! విశ్వంభరా! హరీ! పుండరీకదళశేత్రా! కరుణానిధి!
నీకుదండము.

క॥ నారయణ లక్ష్మీపతి
నారియణ వాసుదేవ నందకుమారా
నారయణ నినునమ్మితి
నారయణ నన్నుత్రోపు నగధరకృష్ణా 93

(అర్థ తాత్పర్యములు సూచము)

క॥ తిరుమణి దురితవిదూరము
తిరుమణి సౌభాగ్యకరము త్రిజగములందుకొ
తిరుమణి నెట్టివమనుజుడు
వరమపవిత్రుండు భాగ్యపంతుడుకృష్ణా 94

అ—తిరుమణి=విష్ణు పుత్రులు ధరించు నామము; దురితవిమోచకము =
వాపముల బాపునది; తిరుమణి; సౌభాగ్యకరము=భాగ్యముల గూర్చునది;
త్రిజగములందుకా = మూడులోకములందు; తిరుమణి; వైద్య=మొగ
మునందు ఖరచిన; మనుజుడు మనుష్యుడు; పరమపవిత్రుడు=పాపమైన
వాడు; భాగ్యవంతుడు=సంపదగలవాడు.

తె—కృష్ణా తిరుమణి సమస్త పాపములను బాపును సంపదల
గూర్చును, అట్టి తిరుమణి ధరించినవాడు పాపమును భాగ్యవంతుడును
యగును.

క॥ దుర్వార చక్రహస్తుడ

శర్వాణి వినుతి నామ • జగదభిరామా

నిర్వాణనాథ మాధవ

సర్వాత్మకనన్న గావు సరసుడకృష్ణా. 95

అ—దుర్వార=కొప్పైన; చక్ర=చక్రమును; హస్తుడ=హస్తము
నందు గలవాడా; శర్వాణివినుతి నామ=పార్వతీదేవిచేస్తుతింపబడు నామము
గలవాడా; జగదభిరామా=లోకమున కభిరామమైనవాడా; నిర్వాణనాథ=
మోక్షమునకుగర్త, మాధవ = లక్ష్మీదేవిమగడా; సర్వాత్మక = అందఱి
యాత్మలనుండువాడా; నన్న గావు సరసుడ.

తా—(అర్థమును అట్టి తాత్పర్యము గ్రహింపనగును)

క॥ శ్రీలక్ష్మీనామాయణ

వాలాయముననుదలతు వందితచరణా

ఏలుమునను నీబంటుగ

చాలగనినునమ్మినాను సరసుడకృష్ణా.

96

అ—(సులభము)

తా — ఓ లక్ష్మీనారాయణా! కృష్ణా! నిన్ను నేను తలచెదను. గావు
న బంబుగ నేలుకోమ్ము

క॥ శ్రీధర మాధవ యచ్యుత
భూభరపుగుహాగతివిమత పుగుహోత్తమనీ
పాదయుగళంబు నెప్పుడు
మోదముతో నమ్మినాడ ముద్దులకృష్ణా

97

ఆ — శ్రీధరః మాధవః అచ్యుతః; (విష్ణుమూర్తికి పేర్లు); భూభరః
భూమిని భరించినవాడ; పురుహూతవిమత ఇంద్రునిచేసినతలబడువాడ;
పురుషోత్తమః పురుషులలో నుత్తముడైనవాడ; నీనీయొక్క; పాదయు
గళము = పాదద్వయము; ఎప్పుడు = నిరంతరము; మోదముతో = సంతోషము
తో; నమ్మినాడ ముద్దుల.

తా — ఓ కృష్ణా! ఓ శ్రీధరా మాధవా! అచ్యుతా పురుహూతవిమ
తా! పురుషోత్తమా! నీపాదములే నమ్మినాను.

క॥ శిరమున రత్నకిరీటము

కరియుగమున శంఖుచక్ర ఘనభూషణముల్

యురమున ఎర్రపువ్వులము

సిరినాయక యమరవినత శ్రీహరికృష్ణా.

98

ఆ — శిరమున = తలపైన; గర్జికీరీటము = రత్నములతో చెక్కిన కళా
యి; కరియుగమున = చేతులందు, శంఖు చక్ర ఘనభూషణముల్ = శంఖము
చక్రమును భూషణములును; యురమున = నక్షత్రమున; ఎర్రపువ్వులము = ఎర్ర
ములవారము; సిరినాయక = లక్ష్మీదేవిమగడా; ఆమరవినత = తేవతలచే
ననుతిపబడువాడా; శ్రీహరి

తా — కృష్ణా! నీకు శిరమున రత్నకిరీటము, చేతులందు శంఖుచ
క్రములు; నక్షత్రమున ఎర్రపువ్వులమును,

క॥ అంజెలు పాదములందున

సుందరముగనుంచినావు . సొంపలరంగా

మందరధర మునిసన్నత

నందునివరపుత్రనిన్ను నమ్మితికృష్ణా. 99

అ—అంజెలు; పాదములందున = కాళ్ళకు; సుందరముగ = అందముగ; నుంచినావు = పెట్టినావు; సొంపలరంగా = సొంపుకనుపించునట్లు; మందరధర = మందరపర్వతమును ధరించినవాడా; మునిసన్నత = మనులనేకులింపబడువాడా; నందునివరపుత్ర = నందునిభాగ్యమువలనగలిగిన కుమారుడా; నిన్ను; నమ్మితి;

తా—కృష్ణా! ఓనందపుత్రా! మందరధరా! మునిసన్నతా! నిన్ను పాదములకు అంజెలు ధరించినాడవు.

క॥ కందర్పకోటి సుందర

మందరధరనామ . దేవ మధుసూదన యో

సుందరవిగ్రహ మునిగణ

వందితమిముదలతు భక్తవత్సలకృష్ణా. 100

అ—కందర్పకోటిసుందర = కోటిమస్త్రధులయందముగలవాడా; మందరధరనామ = మందరధరుడనుకేరుగలవాడా! దేవ; మధుసూదన = మధుడనురాక్షసునిజంపినవాడా; ఓసుందరవిగ్రహ = అందమైనవాడా; మునిగణవందిత = మనులచేనుతింపబడువాడా; మిము = మిమ్ము; తల = స్మరింపు; భక్తవత్సల = భక్తులయందు ప్రేమయుండువాడా;

కృష్ణా! కోటిమస్త్రధుల యందముగలవాడా! మందరధరుడనుకేరుగలవాడా! మధుసూదన! మునిసన్నతా! నిన్ను నేను తలచెదను;

క॥ అనుదినము కృష్ణశతకము
 వినినవలించినను ముక్తివేసుక గలుగు
 ధనధాన్యము గోగణములు
 తనయులు సభివృద్ధిబొందు తద్దయుకృష్ణా. 101

అ—అనుదినము = ప్రతిరోజు; కృష్ణశతకము = ఈకృష్ణశతకము;
 వినిన = విన్నన; వలించిన = చదివినన; ముక్తి = మోక్షము; కలు
 గు = చేకూరును; ధనధాన్యము = ద్రవ్యము; పంటయు; గోగణము
 లు = ఆవులను, ద; తనయులు = కొడుకులు; అభివృద్ధి = వృద్ధి; బొం
 దు = అగును; తద్దయు = మిక్కిలి.

తా—ప్రతిదినము ఈకృష్ణశతకము విన్నన; పఠించినను ధనధాన్యము
 గోగణము, సంతానమునభివృద్ధిబొంది, ముక్తికలుగును.

క॥ భారద్వాజస గోత్రుడ
 గారవమున గంగమాంబకరుణా సుతుడ
 పేరు సృసింహాహ్వయుడ
 శ్రీరమణ సన్నుగావు సృష్టినికృష్ణా. 102

ఈకృష్ణశతకము వ్రాసినది తనచేరు అబువుచున్నాడు. (తా—
 కృష్ణా! నేను భారద్వాజగోత్రుడను గంగమాంబకు పుత్రుడను. నాచేరు
 సరసింహమందురు నన్నురక్షింపుము.

కృష్ణ శతకము. సంపూర్ణము.

